

?op=1&z=1115 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/68/2016> - Text (дата звернення 02.02.2021).

3. Рекомендації для українських органів державного управління щодо наближення до права ЄС. Київ. 2018. Веб-сайт. URL: https://eu-ua.org/sites/default/files/inline/files/legal_approximation_guidelines_ukr_new.pdf<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/68/2016> - Text (дата звернення 04.02.2021).

Волкова Д.Є.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри конституційного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

РЕЛІГІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ: ПРАКТИКА ЄДИНОГО ОРГАНУ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ В УКРАЇНІ

Положення Закону «Про свободу совісті та релігійні організації» були у центрі уваги єдиного органу конституційної юрисдикції – Конституційного Суду України.

Станом на 1 січня 2021 року існує лише одне рішення, у якому було піддано аналізу досліджуваний Закон, – це Рішення у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини п'ятої статті 21 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» (справа про завчасне сповіщення про проведення публічних богослужінь, релігійних обрядів, церемоній та процесій) від 8 вересня 2016 року № 6-рп/2016.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини як суб'єкт права на конституційне подання звернувся до єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні з питанням щодо відповідності Основному Закону 1996 року положень статті 21 «Релігійні обряди і церемонії» аналізованого Закону. У цій статті йдеться про те, що ці обряди та церемонії можуть проводитися у містах, які утримуються зусиллями релігійних організацій.

Запитання, яке поставив перед Конституційним Судом України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, було таким: чи відповідає Основному Закону України частина п'ята статті 21 Закону?

В описовій частині аналізованого Рішення узагальнено, що «згідно з положеннями частини п'ятої статті 21 Закону в інших випадках публічні богослужіння, релігійні обряди, церемонії та процесії проводяться щоразу з дозволу відповідної місцевої державної адміністрації, виконавчого органу сільської, селищної, міської ради; клопотання про видачу вказаного дозволу подається не пізніш як за десять днів до призначеного строку проведення богослужіння, обряду, церемонії чи процесії, крім випадків, які не терплять зволікання» [1]. Уповноважений звернув увагу на те, що це навряд чи відповідає Конституції України 1996 року у частині права кожного брати участь у мирних зібраннях, а точніше – у частині проведення мирних зібрань.

При вирішенні цієї справи Конституційний Суд України погодився з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини у тому, що оспорюване положення не відповідає Основному Закону України 1996 року.

На підставі системного аналізу норм Основного Закону України Конституційний Суд України вважає, що право на свободу світогляду та віросповідання може бути реалізоване, зокрема, у формі проведення богослужінь, релігійних обрядів, церемоній та процесій. У разі якщо такі заходи відбуваються публічно та мають мирний характер, на них мають поширюватися вимоги статті 39 Конституції України, у тому числі щодо завчасного сповіщення органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування про їх проведення» [1].

Резюмуючи, слід зазначити про позитивність того факту, що настільки старий нормативно-правовий акт, як Закон «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23 квітня 1991 року, був у центрі уваги Конституційного Суду України лише один раз. Адже цей Закон було прийнято хронологічно раніше, ніж Конституцію України 1996 року, а тому цілком ймовірним було б очікувати значно більшу кількість положень, які не узгоджувалися б з Основним Законом. Станом на 1 січня 2021

року існує лише одне рішення – Рішення у справі про завчасне сповіщення про проведення публічних богослужінь, релігійних обрядів, церемоній та процесій 2016 року.

Водночас, необхідно підкреслити, що Рішення у справі про завчасне сповіщення про проведення публічних богослужінь, релігійних обрядів, церемоній та процесій 2016 року не було прийнято одноголосно, що свідчить про недостатню переконливість викладених у ньому аргументів для деяких суддів Конституційного Суду України. Так, до тексту цього рішення додано Окрему думку судді Гультая М.М. стосовно Рішення, Окрему думку судді Литвинова О.М. стосовно Рішення, Окрему думку судді Мельника М.І. стосовно Рішення та Окрему думку судді Сліденка І.Д. стосовно Рішення.

Варто зауважити, що далеко не кожне рішення єдиного органу конституційної юрисдикції супроводжується такою кількістю окремих думок. А тому перспективи подальших досліджень у цьому напрямі вбачаються: по-перше, у тому, щоб ретельно дослідити викладену в окремих думках аргументацію та міркування суддів Конституційного Суду України; по-друге, у формулюванні додаткових аргументів на користь прийнятого Рішення у цій справі з залученням додаткових європейських стандартів про свободу совісті та релігійні організації.

Список використаних джерел:

1. Рішення у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини п'ятої статті 21 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» (справа про завчасне сповіщення про проведення публічних богослужінь, релігійних обрядів, церемоній та процесій) від 8 вересня 2016 року № 6-рп/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-16> (дата звернення 18.02.2021).